

2008/108471 Project Health, Safety and Environment (HSE) in the Work place, Bulgaria
Проект 2008/108471 "Здравословни, безопасни и екологични условия на труд", България

www.hse-bg.org

Международна конференция
ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИЯ ДИАЛОГ
ЧРЕЗ ИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖА НА КОМИТЕТИТЕ ПО УСЛОВИЯ НА ТРУД

Ваше превъзходителство, г-жо Тове Скарстейн, Посланик на Посолството на Кралство Норвегия в България,

Уважаеми г-н Министър на труда и социалната политика,

Уважаеми г-н Заместник министър на труда и социалната политика,

Уважаема г-жо Турид Клетте,

Уважаеми Ханс Йовен Нилсен от Конфедерацията на норвежките синдикати LO,

Уважаеми представители на работодателите, на работниците и служителите, на медиите, на партньорите,

Уважаеми дами и господа,

Добре дошли на Международната конференция „Подобряване на социалния диалог чрез изграждане на Мрежа на Комитетите по условия на труд” в рамките на съвместния синдикален проект на Норвежката конфедерация на профсъюзите и КНСБ „Безопасни, здравословни и екологични условия на труд, България”, осъществяван в партньорство с Министерство на труда и социалната политика и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”, Института за социални и синдикални изследвания – България и Института за трудови и социални изследвания Fafo - Норвегия.

Удостоени от присъствието нейно превъзходителство г-жа Тове Скарстейн, използвам възможността още веднъж да изкажа нашата дълбока благодарност на Правителството на Норвегия за финансовата подкрепа чрез Норвежката програма за сътрудничество за икономически растеж и устойчиво развитие.

Като Президент на най-голямата представителна организация на работниците и служителите - Конфедерацията на независимите синдикати в България - искам да отбележа, че безопасността и здравето при работа винаги са били основен приоритет в непрекъснатата борба за правата на трудещите се. Днес този приоритет изисква от всички нас едно по-модерно от досегашното разбиране на термина „безопасна работна среда”, която свързвахме главно с работното място в предприятието. Сега следва да говорим и да предприемем конкретни мерки за постигане на „благосъстояние на работното място”, за екологична работна среда и начин на живот, за устойчиво развитие и здраве в

Проект с финансовата подкрепа на Правителството на Норвегия чрез Норвежката програма за сътрудничество за икономически растеж и устойчиво развитие в България

обществото, като отчитаме бързото развитие на най-новите технологии и климатичните промени, налагащи адекватна промяна на организация на труда на работното място.

В настоящия момент страната ни е изправена пред редица предизвикателства, свързани с осигуряване на устойчивост в развитието на икономиката и технологичния прогрес, заетостта, особено разкриването на зелени работни места, стабилизиране на системите за социална сигурност, образованието, осигуряване на качествени работни места и баланс на трудовия, семейния и личния живот.

Макар и отминаваща, световната икономическата и финансова криза има редица отрицателни социални последици, пред които сме изправени. Напрежението на пазара на труда, липсата на сигурност и перспективи на работното място в някои отрасли и територии, реструктурирането, съпътствано със съкращения, неизплатените за работни заплати и осигуровки, са трудности, пред които работещите се изправят ежедневно. Тези процеси поставят нови изисквания пред качеството на социалния диалог на всички равнища.

От друга страна, особено обезпокоителни са данните за бързите климатични промени, налагащи разработване на стратегии за устойчиво производство и сериозни инвестиции от страна на всички държави.

Новата обстановка изисква от национално представителните социални партньори достатъчен капацитет за ускоряване разработването на иновативни стратегии и поемане на пълна отговорност към вземаните съвместни решения, към пилотираните нетрадиционни практики и поведението на работодатели, работници и потребители. Опитът ни в разработването и осъществяването на проекти доказва, че тези целеви групи могат да бъдат положително повлияни от кампании за опазване на околната среда, обучение по въпросите на екологичното производство, зелените работни места и други, като от особено значение е обменът на добри, а в някои случаи и на лоши практики.

Безопасността и здравето при работа е един от приоритетите в социалната политика на България. Тя е насочена към опазване здравето, работоспособността и живота на работещите и е изцяло съобразена досега с:

- Лисабонската стратегия за взаимодействието между политиките за постигане на икономически растеж, създаване на качествени работни места, модернизирани на социалната закрила и насърчаване на устойчивото развитие и от тук – за необходимостта от преосмисляне на условията на труд, организацията на труда и възможностите за съвместяване на труда с ученето през целия живот и със семейния и личен живот, надграждана с приоритетите и инициативите на Европа 2020 „Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж”;

- Европейската стратегия за безопасност и здраве при работа, която поставя акцент върху насърчаване осигуряването на “благосъстояние при работа” и

- Глобалната стратегия на Международната организация на труда, която поставя знака на равенство между достойния труд и безопасния труд и призовава за справедлива глобализация.

От 2008 година България има своята национална Стратегия за безопасност и здраве при работа, с което заяви желанието си да бъде страна с високо качество и производителност на труда, основано на сигурни и безопасни условия на труд и начерта основните приоритети към осигуряване на благосъстоянието при работа, като се отчитат настъпилите промени на работното място и възникването на нови професионални рискове.

Без да омаловажаваме постиженията на страната ни в трудовото законодателство като цяло, включително в областта на безопасните и здравословни условия на труд, не може да не отбележим, че през последните години в резултат на целенасочената съвместна политика на правителството и социалните партньори са предприети конкретни действия за неговото практическо приложение по посока създаване на качествени работни места с условия за безопасен и здравословен труд за заетите. Ще посоча някои от тях:

- Изградена е система от норми, конкретни изисквания и задължения за осигуряване на безопасност и здраве при работа, която създава реална основа за реализиране на принципите на единния европейски пазар.
- Регламентирани са минималните изисквания, които работодателите трябва да изпълняват за осигуряване на безопасността и здравето на своите работници и служители. Създадена е основа за управление и планиране на дейността за осигуряване на безопасност и здраве при работа на основата на оценката на професионалните рискове. С оценка на риска се обхващат вече и някои психо-социални рискове и други.

С възприемането на европейските принципи за включване на работниците в процеса за осигуряване на безопасността и здравето при работа, Законът за здравословни и безопасни условия на труд задължи работодателите да създадат Комитет или Група по условия на труд в своите предприятия. В него ясно са разписани основните функции, правата и задълженията на представителите на КУТ. Така създаването на Комитетите и групите по условия на труд става част от процеса на **интегриране на работниците и служителите** в цялостната политика по безопасност и здраве при работа. Всъщност, това е **форма на социално партньорство**, при която се разчита на прекия интерес на работниците да мислят за своята безопасност и здраве. В рамките на проекта за обучение на представителите на работниците и служителите в КУТ беше издадена специална брошура с учебна програма.

Постигания има, но трябва открито да признаем, че пред нас стоят предизвикателства, които можем да преодолеем по пътя на социалния диалог, разбирателство и сътрудничество между всички участници в индустриалните отношения. Общите ни усилия трябва да са насочени към:

- ✓ Големия брой малки и средни предприятия, в които липсва информираност за изискванията за безопасни и здравословни условия на труд или е недостатъчна;
- ✓ Подобряване качеството на предлаганите услуги от службите по трудова медицина;
- ✓ Насърчаване осигуряването на “благосъстояние при работа”;

- ✓ Необходимост от пакет от мерки за държавна подкрепа на застрашените от затваряне поради несъответствие с екологичните изисквания на ЕС;
- ✓ Повишаване на културата по безопасност и здраве при работа у работещите посредством: информираност, обучение и обща социална отговорност;
- ✓ Осъществяване на широко обхванат и ефективен интегриран контрол по спазване на трудовото законодателство;
- ✓ Осигуряване на качествено обучение, по-конкретно в областта на безопасните и здравословни условия на труд в т.ч. на Комитетите и групите по условия на труд;
- ✓ Разширяване на инфраструктурата от служби за консултиране и подпомагане на работодателите и повишаване качеството в тази изключително важна социална дейност;
- ✓ Развитие на осигурителните системи и застрахователната дейност и ефективния им принос в работата за осигуряване и поддържане на безопасни и здравословни условия на труд на всяко работно място.

В тази връзка не може да не споменем, че все още България не е постигнала необходимото за доброто самочувствие и благосъстояние на работниците и служителите на всяко работно място – понятия, които включват физически, морални и социални измерения и определят качеството на трудовия живот.

Един от показателите за постигане на целите в областта на безопасността и здравето е **намаляване на трудовите злополуки и професионалните заболявания**. Този показател беше сред водещите при подбора на пилотните браншове в нашия проект – транспорт, металургия, здравеопазване, енергетика, строителство и корабоплаване. Тримесечният **бюлетин „Жизнено равнище и условия на труд”**, издаван по проекта от нашия Институт за социални и синдикални изследвания, следи тези индикатори и в брой 4 -ти от 2010 г. е отбелязано намаление на регистраните трудови злополуки със 7% и на общия брой загубени календарни дни от трудови злополуки със 7,7% в сравнение със същия период на предходната година. Бих желал да отбележа например, че вече 96,6% от наетите лица работят на трудов или договор за служебно правоотношение, което увеличава сигурността на работното място и защитата на правата. През III-то тримесечие на миналата година фактическото седмично работно време на наетите е 40,5 часа, което освобождава времеви ресурс за съвместяване на трудовия, семейния и личния живот. КНСБ представя събраните и анализирани актуални данни на редовните пресконференции със социални журналисти от масмедияте.

Не по-маловажна е превенцията на социални рискове като стрес, който засяга една четвърт от заетите в Европа, тормоз на работното място, депресия и безпокойство, както и рисковете, свързани със зависимостта от алкохол, наркотици и медикаменти. Тези нови рискове трябва да бъдат предмет на специални мерки, предвидени в системата на здравеопазване и включване в оценката на риска и в дейностите, предприемани за тяхното минимизиране на всяко работно място.

Особено внимание изискват и отделните целеви групи сред заетите. Демографските промени с открояващата се тенденция на застаряване на работната сила налагат да се предприемат конкретни мерки по отношение на рисковете, водещи до трудови злополуки и професионални заболявания при възрастните работници. Друг показател, като отчитаме тенденциите на феминизиране на работната сила на нашия континент, е вземане предвид на специфичните характеристики на жените по отношение на здравето и безопасността при работа и при оценката на риска. Специален фокус следва да бъдат и младите хора, за които съществува 50% по-голям риск от трудови злополуки, в сравнение с по-опитните им колеги.

Не по-малък е дългът ни към заетите в малки и микро предприятия, както и към самонаетите, за които са необходими специализирани информационни и разяснителни кампании и програми за превенция на риска.

Сигурни сме, че нашият проект ще продължи да допринася и след приключването си за по-добро прилагане на съществуващото законодателство и то чрез изградените партньорства и чрез прилагане на обменените добри практики, в частност, почерпени от колегите от Норвегия.

Държа да отбележа, че у нас все още не се ползваме в достатъчна степен от подписаните автономни доброволни споразумения между социалните партньори на европейско равнище, които са постижение на социалния диалог за борба с някои от новите рискове, като например стреса и насилието на работното място.

Сред шестте стратегически цели за периода 2009-2013 г. на европейско равнище, наред с повишаване информираността за рисковете, насърчаване на обмена на информация и разширяване на научните изследвания в областта на безопасността и здравето при работа, се поставя акцент върху полезността на изграждането на мрежи, които да поддържат и мултиплицират постиженията.

Нашият проект си постави като задача изграждане на Мрежа на Комитетите и групите по условия на труд и тя вече е факт - като начало само в 6-те пилотни бранша, като искрено се надяваме тя да бъде разширена и да се превърне във форум за споделяне на добър опит и поощряване на неговото по-широко разпространение. Необходимо е активизиране на работата на представителите в комитетите и групите по условия на труд, като се търси начин за повишаване на техния авторитет, чрез ефективни действия при подобряване условията на труд в помощ на работодателя и на всички заети. В тази връзка, в Националната програма по безопасност и здраве при работа за 2010 и 2011 год. в **Приоритетна област IV. Насърчаване на промените в поведението на работещите и работодателите към прилагане на подход, насочен към укрепване на здравето и работоспособността** сме включили **Изграждане на мрежа** с цел подобряване на социалния диалог чрез укрепване капацитета на КУТ/ГУТ.

Отново използвам присъствието на нейно превъзходителство г-жа **Тове Скарстейн**, за да изразя задоволство и от новата инициатива на Норвежкото правителство, включена в Програмата 2009-2014 година, а именно - формирането на **Глобален фонд за достоен труд и трипартитен диалог** в рамките на 1% от средствата, предвидени за всяка страна. Той ще създаде условия за посрещане на предизвикателствата пред пазара на труда

вследствие световната финансова и икономическа криза и за постигане на очакваните комплексни резултати, свързани с:

- Усъвършенстване на социалния диалог и неговите трипартитни структури и практики
- Улесняване разбирането на ползите от достойния труд
- Облекчаване на достъпа до заетост и участие в пазара на труда
- Фокусиране върху социалните измерения на мобилността на работната сила
- Напредък по отношение на равнопоставеността на половете и недискриминацията на работното място
- Подобряване на баланса между трудовия, семейния и личния живот
- Повишаване на адаптивността на работниците и разширяване на възможностите за учене през целия живот.

Като отчитаме, че това са нашите общи приоритети, за осъществяване на които сме готови да работим заедно, пожелавам ползотворно протичане на настоящата конференция за взаимно обогатяване на всички участници и за успешно реализиране на оставащите по проекта дейности, които да допринесат за подобряване на работната среда и на социалния диалог и партньорство както в България, така и в Европа.

Благодаря Ви за вниманието,

Пламен Димитров

Президент на КНСБ